

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Neosvobození od placení zbytku pohledávek v oddlužení

Tento článek nepojednává o všech možnostech, kdy může dojít k neosvobození insolvenčním soudem od hrazení zbytku pohledávek v insolvenčním řízení, respektive v oddlužení ve formě plněním splátkového kalendáře nebo zpeněžením majetkové podstaty. Soustředí se pouze na specifickou situaci, která vznikne v průběhu oddlužení zpeněžením majetkové podstaty.

V ustanovení § 415 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, dále jen „IZ“, nalezneme úpravu, která říká: *„Je-li hodnota plnění, které při splnění oddlužení obdrželi nezajištění věřitelé, nižší než 30 % jejich pohledávek nebo je-li hodnota plnění, které při splnění oddlužení obdrželi nezajištění věřitelé při postupu podle § 398 odst. 4, nižší než 50 % , nebo nedosahuje-li nejnižší hodnotu plnění, na které se tito věřitelé s dlužníkem dohodli, může insolvenční soud přesto přiznat dlužníku osvobození od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení v rozsahu, ve kterém dosud nebyly uspokojeny. Učiní tak jen na návrh dlužníka a za předpokladu, že dlužník prokáže, že požadované hodnoty plnění nebylo dosaženo v důsledku okolností, které nezavinil, a zároveň, že částka, kterou tito věřitelé na uspokojení svých pohledávek dosud obdrželi, není nižší než částka, které by se jim dostalo, kdyby dlužníkův úpadek byl řešen konkursem. Ustanovení § 414 odst. 2 a 3 platí obdobně.“*

Dané ustanovení dává šanci dlužníkům na osvobození od hrazení zbytku pohledávek i přesto, že nedosáhnou na uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů na minimální hranici 30 % přihlášených pohledávek (nebo pro úplnost 50 % dle § 398 odst. 4 IZ či dohodnuté výše). Dlužníci však musí prokázat, že daného uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů nebylo dosaženo v důsledku okolností, které dlužník svým jednáním či opomenutím jednak nezavinil, **a zároveň musí prokázat, že částka, kterou tito věřitelé na uspokojení svých pohledávek dosud obdrželi, není nižší než částka, které by se jim dostalo, kdyby dlužníkův úpadek byl řešen konkursem („test konkursem“ dle § 415 IZ).**

Právě zde nastává problém pro dlužníka, který podal insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení, vlastnil celý nebo část nezajištěného majetku, současně měl příjmy ze zaměstnání apod., a zároveň navrhoval, aby mu bylo schváleno oddlužení plněním splátkového kalendáře. Dlužník ale splňoval obě možné varianty oddlužení, přičemž dle propočtů v době uvažování o formě oddlužení, se jevila forma zpeněžení majetkové podstaty jako ta výhodnější pro nezajištěné věřitele, kteří by tak byli uspokojeni ve vyšší míře, než kdyby bylo dlužníkovi schváleno oddlužení plněním splátkového kalendáře. Z tohoto důvodu dojde ke schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty. Dlužník poté žije po dobu oddlužení s dojmem, že se zpeněží jeho nezajištěný majetek[1], pobírá celý svůj příjem, který není postižen srážkou, a že bude po skončení oddlužení osvobozen rozhodnutím insolvenčního soudu od hrazení zbytku dluhů.

Stávají se však v praxi případy, kdy se podle původních předpokladů nepodaří nezajištěný majetek prodat za očekávanou kupní cenu, se kterou se kalkulovalo při rozhodování o formě oddlužení. Dalo by se na tomto místě rozmýšlet, čím je to vina, zda insolvenčního správce, že nejednal s péčí řádného hospodáře, nebo zda bylo vadné určení obvyklé ceny ve znaleckém posudku, byl-li vypracován. Na druhé straně by se dalo pojednávat o tom, že i věřitelé, zástupce věřitelů (insolvenční soud) měli

možnosti podniknout kroky, aby nedošlo k takové situaci. Ale hledáním viny mezi těmito subjekty se tento článek nezabývá. Tím, kdo ponese důsledky takové situace, **je dlužník**.

Tedy takový dlužník, který neprokáže, že by nezajištění věřitelé, pokud by byl řešen jeho úpadek konkursem, obdrželi nižší plnění, než které získali v oddlužení zpeněžením majetkové podstaty. Jak je uvedeno výše, dlužník po dobu oddlužení zpeněžením majetkové podstaty pobírá celý příjem, zatímco v konkursu by tomu tak nebylo. Dlužník by přišel jak o nezajištěný majetek, tak by byly také prováděny srážky z jeho příjmu ve prospěch majetkové podstaty. V takovém případě je tedy jasné, že dlužník nemůže splnit kritéria pro využití § 415 IZ, neboť by nezajištění věřitelé v konkursu obdrželi vyšší plnění.

Obecně nastíněnou situaci dlužníka, avšak v konkrétním světle, se zabýval i Nejvyšší soud České republiky sp.zn. 29 NSČR 166/2017 ze dne 29. ledna 2018, který uzavřel, že: *„Skutečnost, že věřitel, respektive insolvenční soud, rozhodli o jiném (druhém) způsobu oddlužení, než dlužník navrhoval, dlužníka nezavazuje povinnosti, aby v návrhu o osvobození od placení zbytku svých dluhů dle § 415 insolvenčního zákona prokázal, že částka, kterou věřitelé na uspokojení svých pohledávek dosud obdrželi, není nižší než částka, které by se jim dostalo, kdyby dlužníkův úpadek byl řešen konkursem.“*

Nejvyšší soud byl toho názoru, že dlužníkovi nic nebránilo, aby sám v jeho situaci, kdy bylo zřejmé, že výtěžek zpeněžení majetkové podstaty nebude postačovat k úhradě pohledávek nezajištěných věřitelů v minimálním 30 % rozsahu, poskytl k uspokojení věřitelů majetek (včetně svých příjmů), který případně nabyt poté, co nastaly účinky schválení oddlužením zpeněžením majetkové podstaty. Nejvyšší soud dodal, že nebylo povinností insolvenčního soudu dlužníka o možnosti takového postupu poučovat, případně jej k němu zvláště vybízet.

Dále Nejvyšší soud odkázal na závěry usnesení Nejvyššího soudu sp.zn. 29 NSČR 12/2013 ze dne 28. února 2013, uveřejněné pod číslem 77/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, že není třeba tyto závěry nikterak měnit. Odkázal i na usnesení sp.zn. 29 NSČR 21/2017 ze dne 31. července 2017, sp.zn. 29 NSČR 22/2017 ze dne 17. srpna 2017 a sp.zn. 29 NSČR 22/2017 ze dne 31. října 2017, které se zabývaly jedním z předpokladů odpuštění dluhů, a to prokázáním toho, že částka, kterou věřitelé na uspokojení svých pohledávek dosud obdrželi, není nižší než částka, které by se jim dostalo, kdyby dlužníkův úpadek byl řešen konkursem. Stručně je zde uvedeno, že není důvodu, proč by dlužník neměl být podroben „testu konkursem“ dle § 415 IZ v případech, kdy věřitelé nebo insolvenční soud prosadí způsob oddlužení, při kterém v době jeho schválení nebylo zřejmé, že hodnota plnění, které při splnění oddlužení obdrží nezajištění věřitelé, bude nižší než 30 % jejich pohledávek. Dané nezavazuje dlužníka povinnosti, aby v návrhu na osvobození od placení zbytku svých dluhů dle § 415 IZ prokázal, že částka, kterou jsou nezajištění věřitelé v řízení uspokojeni, není nižší, než by obdrželi v rámci konkursu. Zároveň je třeba zohlednit i příjmy, které by dlužník nabyt v konkursu do skončení fáze insolvenčního řízení završené podáním konečné zprávy insolvenčním správcem.

Dlužník se dle názoru soudu může vyhnout „testu konkursem“ tím, že v průběhu oddlužení použije k úhradě pohledávek i takovou část majetku, která nepodléhá schválené formě oddlužení (v tomto případě zpeněžení majetkové podstaty) a která by mu jinak zůstala k dispozici. Pokud takovým jednáním splní podmínku úhrady minimálního rozsahu 30 % přihlášených pohledávek věřitelů, dostává se do režimu § 414 IZ.

Nezbývá nic jiného, než závěrem uzavřít, že by se měl dlužník (případně jeho právní zástupce) držet zásady „Vigilantibus iura skripta sunt“, a pokud je dlužníkovo oddlužení řešeno formou zpeněžením majetkové podstaty, pečlivě sledovat vývoj insolvenčního řízení, aby nebyl na konci insolvenčního

řízení překvapen, že nebude osvobozen od hrazení zbytku dluhů, neboť měl být více aktivní.

Mgr. Eva Brožová,
advokátka

e-mail: eva.brozova@akbroz.cz

[1] Majetek, který podléhá zpeněžení je určen v usnesení insolvenčního soudu o schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty. Pro úplnost je vhodné uvést, že se může také jednat o zajištěný majetek, jehož hodnota převyšuje výši zajištěné pohledávky a po uspokojení zajištěné pohledávky zbývající výtěžek slouží pro uspokojení nezajištěných pohledávek věřitelů.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Přičitatelnost jednání třetích osob dlužníkovi pro účely posouzení neúčinnosti: ano nebo ne?](#)
- [Srážka za prodej v insolvenci při ocenění majetkové podstaty](#)
- [Smlouvy o vzájemném plnění v insolvenci – judikaturní závěry](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)